ఆంధ్రపత్రిక ★ సారస్వతానుబంధం

1953 సం॥ జనవరినెల 4-వ తేదీ, ఆదివారము

కథానిక

తరణోపాయం

—శ్రీ టేకుమళ్ల కామేశ్వరరావు—

పున్నమ్మ కుటుంబం అద్దె ఇంటిలో ఉన్నారు. వెనకటి ఇల్లు మారి ఈ ఇంటికి కొత్తగా వచ్చారు.

పానిటిలో ఉన్న వడ్ల గంటలో వడ్లుపోసి పున్నమ్మ దంచుతూంది ఇంటి యజమానురాలైన వనజమ్మ పెరటిలోంచి పానిటిలోకి వస్తూ, పున్నమ్మనిచూసి "అదేమిటమ్మా పున్నమ్మా! వడ్లగింజలెక్కడవి!" అంది ఆశ్చర్యంగా

"రేషన్ బియ్యంలో వచ్చిన వడ్లు దిన్నిగారూ!" అంది పున్నమ్మ.

"అయితే మీరు రేషన్ బియ్యం తేగానె మరలో పోయించరుటమ్మా?" అని ప్రశ్నించింది వనజమ్మ

"మరలో ఎక్కడ పోయించమండి దిన్నిగారూ! వచ్చేవే రెండు పళ్ళ బియ్యం! వలవగా వలవగా చిన్నవారు దున్నయేడని పాపెత! ఆ రెండు పళ్లూ మరపట్టిస్తే పడిన్నరకి దిగవారు తాయి! ఇవాలంతే దేమిటి! తినే దేమిటి!"

"అయితే మీరు బియ్యం ఇట్లాగే కొనుక్కుంటారు టమ్మా!" అంది వనజమ్మ ఆశ్చర్యంతో.

"ఇట్లాగే వండుకొంటూనూ ఎక్కడయినా! బాటిలో ఉండేరాళ్ళు, పెద్దలు, తివుడు, వడ్లు, ఏరి బాగుచేసి వాడుకొంటాం!"

"అయితే మీ పనకడు పుకొప్పి పెట్టరూ?"

"మేమేమి రాళ్ళు తింటున్నామూ వడ పున్నొప్పి పెట్టడానికి?"

"అయితే మీ ఆయన ఈ బియ్యన్నం తింటారూ!" అని ఆశ్చర్యపోతో అడిగింది వనజమ్మ

"ఆయన తినబట్టే మేమూ తింటున్నాము"

"అది సరికాని పున్నమ్మా! తినిటి వారితో ఎట్లాగు తింటామని మీ ఆయన్ను నిలబడిపోకుండా అడగలేక పోయేవు మమ్మా!"

"అడగకేమి పిన్నిగారూ! ఆ మాత్రం ఆలోచన వాకుఉంది. కాని ఆయన ఇప్పుడుకనుక మనం తినిటితో పనవడానికి సంకియిస్తే, ఆనక డాక్టరు బాటితినుడు రోగాలు చేసుకొని ఇవే మారెలు, గారెలు, అరిసెలు అనుకొంటూ కమ్మగా తినమంటాడు అని వింటారూ!"

"సరికాని ఆయనకి తెలియకపోతే పడకానిని నీకేనా తెలియదుటమ్మా! ఆకలి పుడుతోంతో మేము తినలేమని చెప్పలేక పోయేవా?"

"అవునాంటమ్మా, మీరాంటివారు ఇంతకడంవల్ల నేనూ చెప్పిమాళాను ఏ లాభం కనబడ లేదు" అంది పున్నమ్మ.

"మనవాళ్లకివన్నీ పూపసుచ్చినట్లు ప్పుతారుటమ్మా, మరలో పోయిం దయ్యక!" అని సలహా చెప్పింది వనజమ్మ.

"ఆయనకేమి కనబడదనుకొన్నారా, యి స్తేమట్టుకు!"

"మొగాళ్లు కొందుకమ్మా ఈ పరిక్షన్నము, పెట్టేం దేదో కళ్లు మూసుకొని పెట్టాళ!"

"మా ఇంటిలో ఆ పద్ధతి పనికిరాదు పోయి పిన్నిగారూ!"

"మంచిపద్ధతే!" అని వనజమ్మ తాతో కూటతిళ్లు, కూట మనమ్మ మ్మా!" అని సణుగుకొంటూ, చేతి చెంబు అడించుకొంటూ ఇంటి కి పోతూ, వెనక్కి తిరిగివచ్చి "సరే నిపున్నమ్మా! నేనుచెప్పవచ్చినదేమి టంటే, ఆ తివుడు మాట! ఆ కాస్త తవు మూ కుడితిగోలెంలో పోసియ్యమ్మా! మళ్ళీ మరిచిపోయేవు!" అని హెచ్చరించి మరీ కదిలింది

"దానికేమంత భాగ్యమని పిన్నిగారూ!" అంది పున్నమ్మ

పున్నమ్మ పని ముగించుకొని ఇంటికి వెళ్లింది

పొద్దు గుంకుతూండగా చిన్నయ్య వచ్చే పున్నమ్మ భర్త ఇంటికివచ్చేడు చిన్నయ్య కర్రపెట్టె అంగడిలో కాస్తా కొలతీరం పాతికరూపాయలు చిన్నయ్యభోంచేస్తూండగా పున్నమ్మ "ఇంటిలో రేషన్ బియ్యమూ లేవు, కందులూ లేవు! ఈ పూటకి వడ్లు చి ఎలాగో ఇంత ఉడికించేను!" ది

చిన్నయ్యకి గొండె గుభేలుమంది. తిలో సెలబేతానికని ఉన్నా తినికి సరం ఉంటుందని వారోనికొకపారి స్తు కాస్త అడిగి తెచ్చుకొంటూం డు కొలపూర్తికాకముందే జీతం ం పుచ్చుకోడం పూర్తవుతుంది చిన్న జీతగాళ్లం బతికి ఎస్తుకన దు!" అన్నాడు పున్నయ్య పైకి చిస్తున్న వాడిలాగు పున్నమ్మ విని ఊరుకొంది నుగ్నాట పొద్దున్న చిన్నయ్య అడి ఇచ్చేడు రేషన్ పదార్థాలు రేప టికి సుట్టుకి యజమానిదగ్గిర బదులు ప్పుకొన్నాడు తిండికి యిబ్బంది ని పంతో సేంచేడు

మంచినూరు నిండుకొంది!" అంది న్నమ్మ భర్తతో.

అతను ఊరు అనకుండ ఆలోచనుండ స్సులో కాస్తపడ్డాడు అన్నంలోకి కొలకుండి రెండు రోజులు కాల ం చేశారు.

చిన్నయ్య ఎక్కడో రెండురూపా ఐ పట్టుకవచ్చేడు నూనె, పొపు ప్పుగ్రహించి ఇంటిలో పడేశాడు పానిటిలో కూర్చుని పున్నమ్మ జమ్మ

కథానిక — తరణోపాయం

పోపుపొమ్మగి బాగుచేసుకొంటుండగా వనజమ్మ కంటపడింది అన్నీ బాగు చెయ్యనిచ్చి వనజమ్మ వచ్చి "అమ్మా! అమ్మా! పొయ్యిమీద నూనె వేసి గిన్నె పదేళాను కాస్త పోపుకి గింజలిద్దూ! నీ కెంతేనా పుణ్యం వుంటుంది!" అంది

పున్నమ్మ ఏమంటుంది! "దానికే ముంది లెండి, ఎవరికైనా అవసరం వస్తుంది!" —అంటూ ఇన్ని గింజ లిచ్చింది

వనజమ్మ పుచ్చుకొని చేతిబంగారపు గాజులు, మెళ్ళో బంగారపుపేరు ఆడించుకొంటూ వెళ్లింది.

పున్నమ్మ వంటచేసుకొన్నాక ఎం గిళ్ళు ఏరూలు ఎత్తుకొని గిన్నెలు తోముకోవాలి బట్టలుతుకుకోవాలి, నీళ్లు తోడుకోవాలి, ఒకటేమిటి! పని మనిషి చేసేపనంతా తాను చేసుకొని ఇంటిపనంతా చూసుకోవాలి భర్త బట్టలు, తివని, పిల్లలని చూసిపడుతున్నాయి తిడుపుదామంటే వాకలి పోడా లేదు.

భర్త ఇంటికి వచ్చేడు. మూసిన గుడ్డ అవసరతి ఎత్తేడు

"చాకలి పోడా లేదు!" అంది.

చిన్నయ్య చేతిలో ఏదీలేదని ఊరు కొన్నాడు.

ఇంటిలో చేతిచెంబు, పెనం, బూ లై మూకుడు చిల్లులు పడి పాయేయి కాని చెంబు బాగు చేయించడానికి తితిమాని కొత్తది కొనడానికి అతనిచేతిలో రాగి పైసా లేదు అలాగే కాలక్షేపం చేస్తున్నారు.

చిన్నయ్య వేసుకొనే చొక్కా చిగురు పట్టింది

"మీరు పేరిలోకి వెళ్ళేవారు కదా కొత్త చొక్కా కుట్టించుకోరాదా?" అంది పున్నమ్మ

"ఆ మంచిదినంకోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను" అన్నారు భర్త

అది తెలిసిన సంగతే కాబట్టి ఊరు కొంది పున్నమ్మ

వనజమ్మ పున్నమ్మ గది గుమ్మం దగ్గిరకి వచ్చింది "అమ్మా! అమ్మా! గుప్పెడు గోధుమపిండిఉంటే ఇద్దూ!" అంది

"గోధుమపిండి లేదండిపిన్నిగారూ" అంది పున్నమ్మ.

"అయితే బియ్యం పుపిండి కాస్త పెట్టు?"

పున్నమ్మ లేదనలేక పోయింది గళానుతో పిండి ఇచ్చింది వనమ్మ జబ్బలు ఎగరవేసుకొంటూ వెళి పోయింది.

పున్నమ్మ ఆలోచనలో పడింది "మేమే లేక చస్తూ, ఏలాగో కాలక్షేపం చేసుకొంటూంటే మధ్య ఇదొక పోరా! కంటపడిన వస్తువు విడిచి పెట్టదు పోనీ అంటే బదులుగా తీసుకు నెళ్లదు అంతా ఉబ్బరి! కరువులో అధిక మాసమన్నట్టుగా ఉంది. పైగా అవుదగ్గిర పేడేనా ముట్టుకోవియ్యదు. ఏదో కారణం చెప్పి తీసుకెళ్లవద్దం టుంది బాగానే వచ్చిపడింది ఊపిరి" అనుకొంది

పగలు పన్నెండుగంట లప్పుడు చిన్నయ్య వంటింటిలో భోంచేస్తు న్నాడు వనజమ్మ పెద్ద పనున్నదానిలాగు వచ్చింది గది తలుపు తీసింది చిన్నయ్యను చూసి తలుపు దగ్గిరగా వేసి, పక్కగా నిల్చుంది అది చూసి పున్నమ్మ ఆమె దగ్గరకి వెళ్ళింది

"అమ్మా! అమ్మా! కాస్త కూర పెడుదూ! కుర్రవాడు కూర లేదని ఎగిరి గంతులు వేస్తున్నాడు" అంది వనజమ్మ

ఆ సంభాషణ విని చిన్నయ్య కాస్త కూర ఇమ్మని భార్యతో అన్నాడు

పున్నమ్మ మొగం చిట్లించుకొంది పళ్లెంలో కూర పెట్టి వనజమ్మకి అందించింది ఆమె వెళ్లింది

పున్నమ్మకి లక్ష్మీవారం నియమముంది రాత్రికి భోంచెయ్యను అందు చేతి పొద్దున్నే పిండి వాసబెట్టింది పాయంత్రం దోసెలు పోసుకొంటూం డగా, వనజమ్మ వంటింటి గుమ్మం దగ్గిర తయారయింది. "ఏమమ్మాయి కూరురా! ఫలహారం చేసుకొంటూ న్నట్లుగా ఉన్నావు! అన్నట్టు నీకు లక్ష్మీవారం కాదూ! అంది

"ఔనండి పిన్నిగారూ?"

"ఆ మాటే మరిచిపోయేను నా తెలివి తెగలజ!"

"ఏపాటుతిప్పినా పాపాటు తిప్ప దంటారు పెద్దలు!"

"ఇవాళ ఆమ్మాయితోపాటు పిన్ని గారి నోగ కూడ పుణ్యం చేసుకుందిన్ని మాటే!" అంది వనజమ్మ

"దానికేమి భాగ్యమండి పిన్నిగారూ!"

"అదేమిటమ్మా మాకేనవాసవ చేస్తుందిగా?" అని ప్రశ్నించింది వనజమ్మ

పున్నమ్మ కుటుంబం అద్దె ఇంటిలో ఉన్నారు. వెనకటి ఇల్లు మారి ఈ ఇంటికి కొత్తగా వచ్చేరు.

పానిటిలో ఉన్న వడ్ల గంటలో వడ్లుపోసి పున్నమ్మ దంచుతూంది ఇంటి యజమానురాలైన వనజమ్మ పెరటిలోంచి పానిటిలోకి వస్తూ, పున్నమ్మనిచూసి "అదేమిటమ్మా పున్నమ్మా! వడ్లగింజలెక్కడవి!" అంది ఆశ్చర్యంగా

"రేషన్ బియ్యంలో వచ్చిన వడ్లు దిన్నిగారూ!" అంది పున్నమ్మ.

"అయితే మీరు రేషన్ బియ్యం తేగానె మరలో పోయించరుటమ్మా?" అని ప్రశ్నించింది వనజమ్మ

"మరలో ఎక్కడ పోయించమండి దిన్నిగారూ! వచ్చేవే రెండు పళ్ళ బియ్యం! వలవగా వలవగా చిన్నవారు దున్నయేడని పాపెత! ఆ రెండు పళ్లూ మరపట్టిస్తే పడిన్నరకి దిగవారు తాయి! ఇవాలంతే దేమిటి! తినే దేమిటి!"

"అయితే మీరు బియ్యం ఇట్లాగే కొనుక్కుంటారు టమ్మా!" అంది వనజమ్మ ఆశ్చర్యంతో.

"ఇట్లాగే వండుకొంటూనూ ఎక్కడయినా! బాటిలో ఉండేరాళ్ళు, పెద్దలు, తివుడు, వడ్లు, ఏరి బాగుచేసి వాడుకొంటాం!"

"అయితే మీ పనకడు పుకొప్పి పెట్టరూ?"

"మేమేమి రాళ్ళు తింటున్నామూ వడ పున్నొప్పి పెట్టడానికి?"

"అయితే మీ ఆయన ఈ బియ్యన్నం తింటారూ!" అని ఆశ్చర్యపోతో అడిగింది వనజమ్మ

"ఆయన తినబట్టే మేమూ తింటున్నాము"

"అది సరికాని పున్నమ్మా! తినిటి వారితో ఎట్లాగు తింటామని మీ ఆయన్ను నిలబడిపోకుండా అడగలేక పోయేవు మమ్మా!"

"అడగకేమి పిన్నిగారూ! ఆ మాత్రం ఆలోచన వాకుఉంది. కాని ఆయన ఇప్పుడుకనుక మనం తినిటితో పనవడానికి సంకియిస్తే, ఆనక డాక్టరు బాటితినుడు రోగాలు చేసుకొని ఇవే మారెలు, గారెలు, అరిసెలు అనుకొంటూ కమ్మగా తినమంటాడు అని వింటారూ!"

"సరికాని ఆయనకి తెలియకపోతే పడకానిని నీకేనా తెలియదుటమ్మా! ఆకలి పుడుతోంతో మేము తినలేమని చెప్పలేక పోయేవా?"

"అవునాంటమ్మా, మీరాంటివారు ఇంతకడంవల్ల నేనూ చెప్పిమాళాను ఏ లాభం కనబడ లేదు" అంది పున్నమ్మ.

"మనవాళ్లకివన్నీ పూపసుచ్చినట్లు ప్పుతారుటమ్మా, మరలో పోయిం దయ్యక!" అని సలహా చెప్పింది వనజమ్మ.

"అయితే మీరు కనబడదనుకొన్నారా, యి స్తేమట్టుకు!"

"మొగాళ్లు కొందుకమ్మా ఈ పరిక్షన్నము, పెట్టేం దేదో కళ్లు మూసుకొని పెట్టాళ!"

"మా ఇంటిలో ఆ పద్ధతి పనికిరాదు పోయి పిన్నిగారూ!"

"మంచిపద్ధతే!" అని వనజమ్మ తాతో కూటతిళ్లు, కూట మనమ్మ మ్మా!" అని సణుగుకొంటూ, చేతి చెంబు అడించుకొంటూ ఇంటి కి పోతూ, వెనక్కి తిరిగివచ్చి "సరే నిపున్నమ్మా! నేనుచెప్పవచ్చినదేమి టంటే, ఆ తివుడు మాట! ఆ కాస్త తవు మూ కుడితిగోలెంలో పోసియ్యమ్మా! మళ్ళీ మరిచిపోయేవు!" అని హెచ్చరించి మరీ కదిలింది

"దానికేమంత భాగ్యమని పిన్నిగారూ!" అంది పున్నమ్మ

పున్నమ్మ పని ముగించుకొని ఇంటికి వెళ్లింది

పొద్దు గుంకుతూండగా చిన్నయ్య వచ్చే పున్నమ్మ భర్త ఇంటికివచ్చేడు చిన్నయ్య కర్రపెట్టె అంగడిలో కాస్తా కొలతీరం పాతికరూపాయలు చిన్నయ్యభోంచేస్తూండగా పున్నమ్మ "ఇంటిలో రేషన్ బియ్యమూ లేవు, కందులూ లేవు! ఈ పూటకి వడ్లు చి ఎలాగో ఇంత ఉడికించేను!"

చిన్నయ్యకి గొండె గుభేలుమంది. తిలో సెలబేతానికని ఉన్నా తినికి సరం ఉంటుందని వారోనికొకపారి స్తు కాస్త అడిగి తెచ్చుకొంటూం డు కొలపూర్తికాకముందే జీతం ం పుచ్చుకోడం పూర్తవుతుంది చిన్న జీతగాళ్లం బతికి ఎస్తుకన దు!" అన్నాడు పున్నయ్య పైకి చిస్తున్న వాడిలాగు పున్నమ్మ విని ఊరుకొంది నుగ్నాట పొద్దున్న చిన్నయ్య అడి ఇచ్చేడు రేషన్ పదార్థాలు రేప టికి సుట్టుకి యజమానిదగ్గిర బదులు ప్పుకొన్నాడు తిండికి యిబ్బంది ని పంతో సేంచేడు

మంచినూరు నిండుకొంది!" అంది న్నమ్మ భర్తతో.

అతను ఊరు అనకుండ ఆలోచనుండ స్సులో కాస్తపడ్డాడు అన్నంలోకి కొలకుండి రెండు రోజులు కాల ం చేశారు.

చిన్నయ్య ఎక్కడో రెండురూపా ఐ పట్టుకవచ్చేడు నూనె, పొపు ప్పుగ్రహించి ఇంటిలో పడేశాడు పానిటిలో కూర్చుని పున్నమ్మ జమ్మ

కథానిక — తరణోపాయం

చిల్లులపెనమని చెప్పకోడానికి పున్నమ్మకి నామోషీ అయింది

"నాకు ఎర్రగా కాలితే కాని పయిందదమ్మాయి! కూడిందికి పోట పెట్టలేనంటే పమ్ము పచ్చిది అపలే పోట పెట్టలేముకదా!" అంది వనజమ్మ

"దానం చేసేటప్పుడు మంచిఫలం ఎంచి ఇమ్మన్నాడు అట్లాగు మంచిది మరొకరికి ఇచ్చి నాసిరకం మనం అనుభవించాలి అతిథిపూజంటే అదికాదు టండీ!"

"మరే!"

వనజమ్మ కేరింతాలు కొట్టుకుంటూ లూట్టలేసుకొంటూ, విమర్శిస్తూ రెండు అట్లు పోటిలో వేసుకొని "నేనిక్కడుంటే నీపనికి అడ్డులాగుంది!"అంటూ పెద్దమనిషిలాగు లేచి చక్కపోయింది

పున్నమ్మకి ఒళ్లు భగ్గనుంది కాని పైకి ఏమీ అనలేకపోతూంది. ఎటు వెళితే ఏమి ప్రమాదమో అని ఓరిమి పడుతూంది.

పున్నమ్మ ఇంటిలో కందిపప్పు అయిపోయింది కాని ఆమెకు బదులుకి వెళ్లే ఆచారంలేదు ఉంటే తినడం, లేకపోతే కాట్లు ముడుచుకొని, రామకృష్ణ అనుకుంటూ పండుకోడం—ఆమె భర్తతో "డబ్బాలో కందిపప్పు అయిపోయింది" అని మెల్లిగా చెప్పింది

చిన్నయ్య విన్నాడు. నిత్యంచచ్చే వారికి ఏచ్చే వాడెవడన్నట్లుగా ఊరుకొన్నాడు విధిలోకి వెళ్లి ఎవరినో డబ్బడిగి ఒక అరపడి పప్పు తెచ్చి పడి వేశాడు.

పానిటిలో కూర్చుని పున్నమ్మ కందిపప్పు తెరుగుకొంటూంది

వనజమ్మ అక్కడికి చేరింది "అయితే చూడు పున్నమ్మా! మీ ఇంటిలో కందిపప్పు, పెసరపప్పు, సెనగపప్పు, మినపప్పు, ఇవన్నీ ఒక్కమాటు తెచ్చి పడేసుకోరూ?" అని ప్రశ్నించింది

"అలా ఉంటే అన్నీ ఒక్కమాటే తెచ్చుకోవచ్చు!" అని ముక్తసరిగా జవాబిచ్చింది పున్నమ్మ

"ఈలాగు చిల్లర చిల్లరగా తెచ్చుకొంటే మనకి దండుగ కాదుటమ్మా!"

"దండుగో ఎండుగో! చేతిలో ఉన్నవాడు తెచ్చుకొంటాం, లేని వాడు ఊరుకొంటాం! ఆ పొదుపులు, కూడబెట్టటాలు మాబోటి వాళ్లకి ఎక్కడ కుదురుతాయండి పిన్నిగారూ!"

"మంచిపనే!" అని వనజమ్మ గుప్పెడు పప్పుతీసుకొని "ఇదేమిటమ్మాయి! రెండోరకం పప్పుతీసుకు వచ్చేరు బాగు బాగు! ఇది పప్పు పోడా వెస్తేనే కాని ఉడకదు!" అంది

"దీనికి మొదటి రకానికి ఒక అణా లేదా ఉంది అణా ఎక్కడ పోగొట్టు కోమని తీసుకు వచ్చేరు!" అంది పున్నమ్మ

"అయితే ఆవార పోడాలో పోవ డం లేదుటమ్మా!"

"అందరూ మొదటి రకానికి వెళితే రెండో రకంగతేమి కావాలి!"

వనజమ్మకి పప్పువచ్చింది. "ఏదయితే ఏమికాని పప్పుబాగానె ఉంద మ్మాయి! ఒకచారెడు చారులోపోసి దీని తిత్తిం పేనూ కనుక్కొంటాను! ఉండు!" అంటూ పున్నమ్మ ఒప్పదలతో నిమిత్తం లేకుండ, వనజమ్మ ఒక చారెడు పప్పు తీసుకొని చక్కపోయింది

పున్నమ్మ విస్తుపోయింది 'చారెడు పప్పయితే మాకు రెండురోజులుగడిచి పోతుంది' అని లోలోపల ఇదివుతూ, పప్పుడబ్బాలో పోసుకొని వెళ్లింది

పున్నమ్మకి కనుపుల్లో రగులుకు పోతూంది కాని పైకేమీ అనలేక పోతూంది అన్న తర్వాత ఎందు కన్నానా అని పశ్చాత్తాప పడబలసి వస్తుందేమో అని పస్తాయిస్తూంది పైగా భర్తకి తెలిస్తే 'ఈ కాస్త కి జగడం తెచ్చుకొన్నావా?' అని చేరం మోపు తాడేమో అని ఒకవైపు భయం

ఆరోజున పగలు పన్నెండుగంట లప్పుడు చిన్నయ్య భోంచేస్తున్నాడు వనజమ్మవంటంటిదగ్గిరకి వచ్చి "పున్నమ్మా!" అని పిలిచింది.

"ఎందుకండి పిన్నిగారూ!"అంటూ పున్నమ్మ వెళ్లింది

"ఇదిగో నువ్వు మంచిదానివికాని కాస్త ఈ గిన్నెడు నీళ్లు పొయ్యిమీద పెటి ఒకపొంగు రానిచ్చి చిటికెడు కాఫీపొడి పడవేసివా నీ కెంతేనా పుణ్యముంటుంది ఇంటిలో చాకిరీతో పడుం విరిగి చచ్చిపోతున్నానంటే నమ్మ!" అంటూ గిన్నె అందించింది

చిన్నయ్యనుచూసి జంకి పున్నమ్మ "సరే!" అని పొయ్యిమీద నీళ్లగిన్నె పడవేసింది

పున్నమ్మకి మనస్సులో ఉండబట్ట డంలేదు భర్తతో వనజమ్మ ఏయేమో చెప్పగా వచ్చి వస్తువులు నిత్యం తీసుకు పోతూందా, ఏవేవి ఎన్నెన్నిపొట్లు తీసుకుపోయిందో అన్నీ జ్ఞాపకముచ్చి చెప్పి "మనం ఈ ఇంటిలో ఉండదలుచుకొంటే ఏదో ఉపాయం పన్నాలి!" అంది

చిన్నయ్య ఆశ్చర్యపోయేడు. పెద్ద సమస్యలో పడ్డారు మాస్తే పట్టి చిలికి తగాదాలే! కాని భూతిక ముళ్లలాగు తెగబాధించేస్తున్నాయి ఈ కాస్తకి ఇల్లెక్కడ విడిచిపోము 'అనుకొని' దీనికి గట్టి ఉపాయం నువ్వూ ఆలోచించు!" "అని భార్యతో అన్నాడు. ఆమె 'ఊ' కొట్టింది

నిజంగా చేతిలో రాగిదమ్మిడీలేక పున్నయ్య నానావస్థలూ పడుతూ భార్యని సలహా అడిగాడు. ఆమె మాత్రం ఏమిచెప్పగలదు?

"సరే కాని వనజమ్మగారిని బదులిమ్మని అడుగు!" అని చిన్నయ్య సలహా చెప్పేరు

"అడిగినూసాను" అంది భార్య

పున్నమ్మవల్లి వనజమ్మగారివి'ఒక్క రూపాయి ఉంటే బదులియ్యండి!" అని అడిగింది

"ఆ అబ్బే నాదగ్గిరేముంది రానురాను! ఇవిగో ఈ చేతులున్నాయి అయితే!" అంది వనజమ్మ.

ఆలాగు వాడండి!"

"అయ్యో! ఉంటే ఇయ్యనుటమ్మా నీ చెరికొని! అమ్మాయి నీకియ్యాం ఇంకెవరికిస్తాను" అంటూ ఎంతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడింది

"కాదండి పిన్నిగారూ!"

"అబ్బే! నేను వచ్చిపోయినంతి పట్టు!" అంది వనజమ్మ

ఆ జవాబే తీసుకువచ్చి భర్తదగ్గిర చెప్పింది పున్నమ్మ. అతను ఎంతో నిస్పృహ చెందేడు

ఆరోజంతా వనజమ్మ పున్నమ్మ గది గుమ్మం వైపు రాలేదు 'ఇవాళ ఎంగుచేతో పిన్నిగారు ఈ వైపే రాలేదే!' అనుకొంది పున్నమ్మ ఆ సంగతి విచిత్రంగా భర్తతో చెప్పింది

"నువ్వు డబ్బుబదులడిగేవు కాదు' అందుచేతేమో పాపం!" అన్నాడు చిన్నయ్య

"ఆ ఎంగతే నిజమయితే పాపం కాదు పుణ్యమే!" అని జవాబు చెప్పింది పున్నమ్మ.

ఆ మన్నాడు మళ్లీ పున్నమ్మ వనజమ్మ దగ్గరకి వెళ్లింది పిన్నిగారూ! మీగ ఒక్క రూపాయి! ఆఫరికి అర్థరూపాయేనా బదులియ్యండి బదులిస్తే కాని వల్ల కాదు!" అని కాళ్లపట్లే పడింది

"ఏ మమ్మాయి! నాదగ్గిర ఎప్పుడూ ఒక్క కానీ ఏనా ఉండదనుకో!

"కాదండి పిన్నిగారూ!"

"నువ్వు రూపాయి ఇయ్యి కాదనిస్తే నీకు అర్థరూపాయి ఇస్తాను" అంది వనజమ్మ

"మీరే రెండురూపాయ లియ్యండి! నేను మీకు ఒక్కరూపాయి ఇస్తాను" అని పున్నమ్మ "మీరిస్తే కాని వాటం కాదు" అంటూ మొండికేసికూర్చుంది,

ఆమెను వదుల్చుకోలేకపోయింది వనజమ్మకి తాతిలు దిగి వచ్చేరు.

ఆ రోజు లగాయితు వనజమ్మ చిల్లర దోపిళ్లకోసం పున్నమ్మ గుమ్మం వైపు రాలేదు అంతేకాదు అదారిని పోకుండా తప్పుకుపోతూండ చూడలేదు.

నవ్యాంధ్రలో ఆర్థికాభ్యుదయానికి అపరిమిత కృషిఅవసరం

—శ్రీ మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్య

ఆంధ్రరాష్ట్రము అవసరమని పెట్ట మొదటినుండి నమ్మినవారిలో నే నొకడను. హైదరాబాదు ముఖ్య పట్టణముగా ఈ రాష్ట్రము ఏర్పడలేనని పదిహేను సంవత్సరాల క్రిందట నేను సూచించినాను ఆ సూచనను పెట్ట మొదట సూచించినది నేనేనని నా నమ్మకము అయితే ఆంధ్రరాష్ట్రము ఎందుకు అవసరమా దానివల్ల కలుగబోవు లాభము లెట్టివో అను విషయమును గురించి కొన్ని అపోహలు బయలుదేరియున్నవి వాటితోపాటు కొన్ని ఊహలుకూడ బయలు దేరియున్నవి వికారమందంతట విప్లవ పరిస్థితులు ఏర్పడియుండు ఈ కాలమున ఆ అపోహలు, ఊహలు ఎలాటివో గుర్తించుట చాల అవసరము.

ఆంధ్రరాష్ట్రము వలన కలుగు లాభములు, దాని మూలమున తీరే అవసరాలు రెండు మూడు మాత్రమే అంతకంటె ఎక్కువ లాభాలు దాని మూలమున లభిస్తవనిన్నీ, అంతకంటె ఎక్కువ అవసరాలు దాని మూలమున తీరదగలవనిన్నీ అనుకోవడం గొప్ప అపోహ ఆ అపోహ ప్రజలలో ఇప్పుడు వ్యాపించి వున్నది

ప్రజలు మాట్లాడే భాషలో నే శాసన సభా వ్యవహారములు ప్రభుత్వ వ్యవహారములు జరుగుట అవసరము ప్రజాప్రభుత్వానికి ఇది ఒక లక్షణము. ఇది తెలిసే పరిపాలనమునకు సంబంధించిన విషయములను సామాన్య ప్రజలు తెలుసుకొనుట కష్టము. శాసన సభలకు ఎన్నుకొనబడు ప్రతినిధులలో అనేకులకు మాతృభాషతప్ప వేరొకభాష తెలియని పరిస్థితులు ఇకమీదట ఏర్పడగలవు ఇప్పుడే అట్టివారు కొందరున్నారు. ఆ సభలలో మాడిన ప్రస్తుత మద్రాసు వంటి రాష్ట్రములు దేశములో వుండునంత వరకు రాష్ట్రసభలలో వివిధభాషలలో మాట్లాడు ప్రతినిధులు ఉండుటయు, ఒకరు మాటాడునది ఇంకొకరికి తెలియకపోవుటయు, ప్రతినిధులు చేయు ప్రశ్నలకు పరిధైనజవాబులుమంత్రులు ఇవ్వలేకపోవుటయు, ప్రతినిధులు చెప్పవట్టి విషయములను శాసన సభా ధ్యక్షుడు గ్రహించలేక తిబ్బిబ్బులుపడుటయు సంభవించును ఇట్టిది మద్రాసు శాసనసభలో ఇప్పుడే సంభవించి యున్నది ఈ కారణముచే అందులోని చర్చల వ్యర్థమగుచున్నవి ఒక భాషలోని ఉపన్యాసములను ప్రశ్నలను జవాబులను తిక్కివ భాషలలోనికి తెర్జుమా చేసినయెడల కొంతవరకు ఈ చిక్కు తీరగునుగాని అదికష్టముతోడను కాలయాపనతోడను కూడుకొన్న పని భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు ఏర్పడినగాని ఈ చిక్కు తిరగు ఈ ఒక చిక్కు తీరుటకే భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములనూ—ఆ సూత్రము ఆధారముగాకల ఆంధ్ర రాష్ట్రమునూ— ఉపయోగపడుచున్నవిగాని, వాటి మూలమున సాధించదగ్గ గొప్ప ప్రయోజనము ఇంకేదియు లేదు అయితే ఈ ఒక్క ప్రయోజనము ప్రజా ప్రభుత్వములో అవసరము. అందుచేత ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణము అవసరమగుచున్నది ఇంతకంటె ఎక్కువ అవసరములు ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణముద్వారా తీరువనిఅనుకొనుట గొప్ప అపోహ.

ఉద్యోగాలు

ఆంధ్ర రాష్ట్రము ద్వారా మరి రెండు సామాన్య అవసరములు తీరగలవు అంటే మరిరెండు సామాన్య లాభములు సంపాదించవచ్చును అందులో మొదటిది రాష్ట్రమును పాలించు మంత్రులందరూ ఆంధ్రులుగా వుండడం మద్రాసు రాష్ట్రపు మంత్రులలో పలుసుగురుదుసురుమాత్రమే ఆంధ్రులుగా ఉండగలరు తక్కినవారు అరవలు గానో, కర్నాటకులుగానో, మలయాళీలుగానో ఉండవలసిన అవసరమున్నది ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడినతర్వాత దానిని పాలించు మంత్రులందరు ఆంధ్రులుగ నుండుదురు ఇప్పటికంటె మరి పలుసుగురుదుసురు మంత్రులగుటకు అవకాశమేర్పడును

ఇదేవిధముగ మరికొన్ని ముఖ్యరకపు ఉద్యోగములు ఆంధ్రులకు లభించగలవు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు ప్రత్యేకముగ ఒక సెక్రటేరియట్ ఏర్పడుట చేత అందులో పనిచేయవలసిన సుమారు స్టాలు, మన్యతిరగతి అధికారులు ఆంధ్రులుగా ఉండగలరు ఇట్టి ఉద్యోగములు బహుశః రెండు మూడు వందలు—ఉండవచ్చును. ఆ ఉద్యోగములు ఆంధ్రులకే లభించును

ఇవి తప్ప ఆంధ్రరాష్ట్రము మూలమున కలిగే లాభములు ఏవీలేవు

ప్రత్యేక రాష్ట్రము ఏర్పడినంతనే మనకు ఇప్పుడుండు కష్టములన్నిని నివారణ మగునని అనుకొనుట గొప్ప ప్రమాదము ప్రతి మనిషికీ కడుపునిండి ఆహారము, కట్టుకొనుటకుగుడ్డ, తలదాచుకొనుటకు ఇల్లు, ప్రాథమిక విద్య, శరీర ఆరోగ్యము ఉండవలసినయిను, ఈ కనీస అవసరములు ఏ పరిపాలనము లోతీరనో అదియేసామ్యపరిపాలనమనియు అందరూ చెప్పుచున్నారు ఆ మాటకు భావార్థము మాట్లాడువారందు రాష్ట్రములోనుండువారును, శాసనసభలలోకి ఎన్నుకొనబడువారును, అధికారవ్యామోహమందును స్వప్రయోజనాలు త్యజించుటను పడిపోక, కొంతదేశాభిమానము పరోపకారబుద్ధి కలవారై ప్రవర్తించే యెడల ఈ అవసరములు కొంతవరకు తీరగలవు ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడినవెంటనే ఇట్టివారు మాత్రమే శాసనసభలకు ఎన్నుకొనబడుదురనియు, దేశసేవ చేయుటయే పరమావధిగ విశ్వసించు

(6-వ పేజీ చూడుడు)

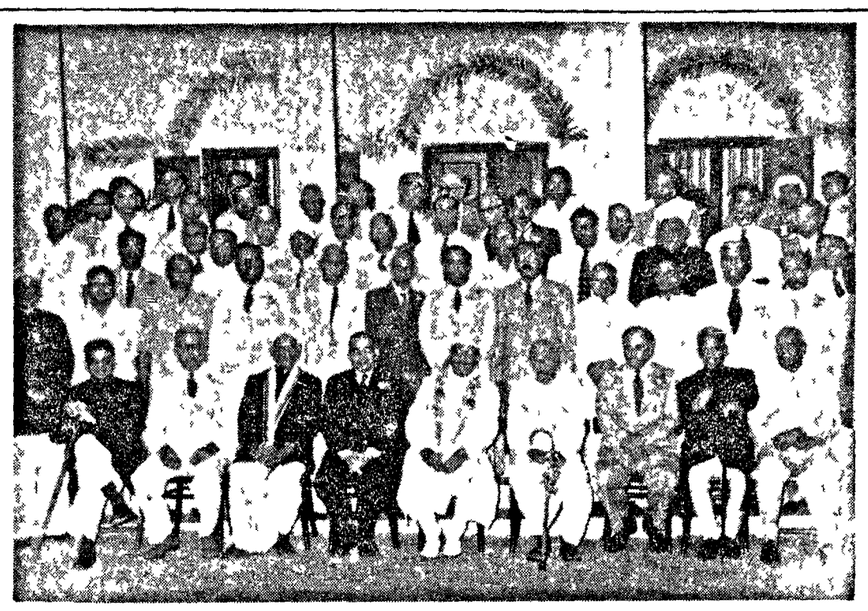

మద్రాసు గవర్నరు శ్రీ శ్రీ ప్రకాశగారు ఇటీవల భారతీయ ఉద్యోగుల సంఘానికి వెళ్ళినప్పుడు ఆ సంఘ సభ్యులతో కలిసి తీయించుకొన్న ఛాయాచిత్రము. ముఖ్యమంత్రి ఏ రాజగోపాలాచారిగారు అయనకు కుడిప్రక్కన ఆసీనులై ఉన్నారు

దక్షిణాఫ్రికా జాతి విద్వేషవిధానాన్ని ప్రతిఘటించుతూ సాగుచున్న సత్యాగ్రహోద్యమంలో సహృదయులైన కొందరు తెల్లవారుకూడా పాల్గొంటున్నారు ఇటీవల జిసోటాలాండ్‌లో జూడిషల్ ఆఫీసరుగా పనిచేస్తున్న పెట్రిల్ లారెన్సు అనే ఆయన కొందరు తెల్లవారికి నల్లవారికి కూడా నాయకత్వంవహించి జోహానెస్ బర్గ్‌లో సత్యాగ్రహం చేశారు ఈయన దక్షిణాఫ్రికా మాజీ గవర్నర్ జనరల్ పెట్రిక్ డంకన్‌గారి కుమారుడు ఈ సత్యాగ్రహ దళంలో మణిలాల్ గాంధీకూడా వున్నారు ఈ చిత్రం సత్యాగ్రహ తరవ్వుంతకూ అరెస్టు చేశారు.

కల్పన:

ఆంధ్